OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta; osaamistakuu

Sivistysvaliokuntakuuleminen 20.5.2026

Tavoitteiden ja sisältöjen määrittelyn yhdenmukaistaminen

- **Huomiot lausunnoissa:**
- Valtuutus Opetushallitukselle tavoitteiden ja arviointikriteerien vuosiluokittaiseen määrittelyyn saattaisi kaventaa opetuksen järjestäjän toimivaltaa opetustuntien allokoinnin osalta.
- **OKM:n vastaus:**
- Kansallisesti vuosiluokittain määriteltyjä tavoitteita ja kriteereitä tarvitaan:
  - oppilaan arvioinnin ja vuosiluokalta toiselle etenemisen yhdenmukaistamiseksi (yhdenvertaisuus)
  - opetuksen järjestäjien opetuksen toteutuksen yhtenäistämiseksi
- Opetuksen järjestäjille jäisi nykyisiin ”välyksiin” perustuen paikallista liikkumavaraa oppiaineiden muun tavoitteiston, valinnaisten aineiden ja valinnaisten kielten osalta.
- Opetusaika koskee ensisijaisesti opettajien työajan allokointia, valinnaisuutta sekä koulutyön järjestämistä, mihin voimassa olevan tuntijaon välykset mahdollistavat paikallista joustoa.

Tavoitteiden ja sisältöjen määrittely kaikissa oppiaineissa

- **Huomiot lausunnoissa:**
- Onko välttämätöntä ulottaa vuosiluokkakohtaista tavoitteiden ja vähimmäisosaamisen kansallista määrittelyä kaikkiin oppiaineisiin? Voisiko nämä määritellä vain ns. akateemisiin oppiaineisiin?
- **OKM:n vastaus:**
- Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy Lukiolaisten liiton, OAJ:n, apulaisprofessori Najat Ouakrim-Soivion ja dosentti Aino Saarisen lausuntoon. Valtakunnalliset tavoitteet ja arviointikriteerit on välttämätöntä laatia jokaiselle vuosiluokalle. Riittävä osaamistaso on varmistettava joka vuosi, minkä voidaan katsoa olevan oppilaan etu.
- Erimitalliset opetussuunnitelman tavoitteita koskevat ratkaisut aiheuttaisivat epäjohdonmukaisuutta opetuksen ja oppilaan arvioinnin toteuttamiseen eri oppiaineiden välillä.
- Erilainen tavoitteiden määrittelytapa olisi omiaan jopa asettamaan oppiaineet eriarvoiseen asemaan, ja heikentää esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opetuksen johdonmukaisuutta.

Vähimmäisosaamisen tason määrittely

- **Huomiot lausunnoista:**
- Vähimmäisosaamisen määrittelyn rinnalla muiden arvosanojen kriteerien huomioiminen on jäänyt esityksessä vähemmälle
- **OKM:n vastaus:**
- Esityksen 22 §:ssä todetaan arvioinnin yleisenä periaatteena, että arvioinnin tulee perustua tavoitteisiin ja niistä johdettuihin kriteereihin.
- Arviointikriteereillä tarkoitettaisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Kriteerit eivät olisi oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelisivät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.
- Opetushallitus määrittelee nykytilanteessakin oppiaineiden tavoitteet kattavammin kuin vain vähimmäisosaamiselle
    - Tavoitteista ja sisällöistä säädetään perusopetuslain 14 §:ssä, jossa Opetushallitukselle on annettu valtuutus niiden määrittelyyn. Valtioneuvoston asetuksen (422/2012) 11 §:n mukaan Opetushallitus määrää tarkemmin ne tiedot ja taidot, jotka oppilaan tulee perusopetuksen oppimäärän suorittaessaan saavuttaa.

Vuosiluokalle jättäminen

- **Huomiot lausunnoista:**
- Laissa tulisi säätää myös oppilaan mahdollisuudesta siirtyä vuosiluokalta toiselle, vaikka hän olisi saanut jostakin oppiaineesta hylätyn arvosanan. Esitys saattaa lisätä luokalle jättämispäätöksiä
- **OKM:n vastaus:**
- Esitys ei mahdollista luokalle jäämistä tilapäisen vamman tai sairauden vuoksi. Oppilaalle tulisi ensisijaisesti tarjota tukitoimia, ja lisäksi mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin sekä tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin
- Mikäli oppimisen tukea tarjotaan ja toteutetaan täysimääräisesti 1.8.2025 voimaantulleiden velvoitteiden mukaisesti, ei luokalle jättämispäätösten pitäisi opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan lisääntyä.
- Luokalle jääminen on edelleen viimesijainen pedagoginen ratkaisu, eikä se voi perustua terveydentilaan, vaan ainoastaan tilanteeseen, jossa oppilas ei ole saavuttanut vähimmäisosaamista asianmukaisesta tuesta huolimatta.

Oppilaan arvioinnin ja oppimisen tuen yhteys

- **Huomiot lausunnoista:**
- Esityksessä on tarpeen selkiyttää oppilaan arvioinnin ja oppimisen tuen välistä yhteyttä. Arvioinnin keskeinen tehtävä on oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen tunnistaminen ja käynnistäminen.
- **OKM:n vastaus:**
- Oppilaan arviointi ja oppimisen sekä koulunkäynnin tuki ovat perusopetuksessa eri tarkoituksiin säädettyjä kokonaisuuksia: arviointi kuvaa ja ohjaa oppilaan osaamista suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin, kun taas oppimisen ja koulunkäynnin tuen tehtävänä on varmistaa, että oppilaalla on mahdollisuudet saavuttaa nämä tavoitteet.
- Oppilaan arvioinnin tehtävä ei ole ensisijaisesti tuen tarpeen arviointi ja tuen käynnistäminen, vaikka opinnoissa eteneminen tulee huomioida yhtenä osa-alueena tuen tarpeen arvioinnissa.

Esiopetuksen arviointi

- **Huomiot lausunnoissa**
- Esiopetuksessa arviointi tulee kohdistaa opettajan antamalle opetukselle ja pedagogiselle toiminnalle. Ohjaavan palautteen antaminen saattaisi johtaa dokumentoinnin edellyttämiseen.
- **OKM:n vastaus:**
- Esiopetus on perusopetuslain alaista toimintaa, ja perusopetuslain voimassa oleva oppilaan arviointia koskeva 22 § sovelletaan myös esiopetuksessa.
- Voimassa olevat esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) sisältävät määräykset arvioinnista esiopetuksessa. Palaute sisältyy nykytilanteessakin esiopetuksen oppilaan arviointiin.
- Esityksen 22 §:n perusteluissa todetaan, että palaute ei edellytä opettajalta dokumentointia.
- Esitykseen ei ole aihetta tehdä esiopetuksen arvioinnin osalta muita muutoksia kuin 22 §:n 5 momenttiin sanan edistyminen korvaaminen sanalla oppiminen.

Uudistuksen aikataulu ja toimeenpano

- **Huomiot lausunnoista:**
- Aikataulu on tiukka, koska uudistus edellyttää myös mittavaa paikallista opetussuunnitelmatyötä. Uudistus edellyttää opettajien täydennyskoulutusta, mikä edellyttää resursointia.
- **OKM:n vastaus:**
- Aikataulu on mahdollinen, jos keskitytään nimenomaisesti siihen, mitä hallituksen esitys edellyttää.
- Paikallisen opetussuunnitelmatyön määrä vähenee olennaisesti, kun oppiaineiden tavoitteet ja arviointikriteerit määritellään kansallisesti opetussuunnitelman perusteissa, eikä niitä edellytetä paikallisesti laadittaviksi.
- Lainsäädännön uudistamisessa kattavalla ja pitkäkestoisella toimeenpanon tuella on keskeinen merkitys ja se kuuluu osaksi jokaista uudistusprosessia. Tämänkin uudistuksen toimeenpanon varmistamiseksi tullaan valtionhallinnon toimesta järjestämään valtakunnallista koulutusta.

Pykäliin hyväksytyt muutokset

- **Muutetaan 22 §:n 5 momenttia seuraavasti:**

- *22 § Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- ---
- Esiopetuksessa oppilaan oppimista arvioidaan suhteessa esiopetuksen tavoitteisiin noudattaen oppilaan arvioinnin yleisiä periaatteita. Oppilaan arviointiin tulee sisältyä ohjaavaa palautetta. Lisäksi oppilaan ~~edistymisestä~~ oppimisesta tulee antaa säännöllisesti tietoa oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Pykäliin hyväksytyt muutokset

- **Lisätään 22 b §:n 2 momenttiin lause seuraavasti:**

- *22 b § Todistukset*
- ----------
- Lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus, josta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut opinto-ohjelmansa mukaisen vuosiluokan oppimäärän tavoitteet hyväksytysti sekä arvio oppilaan käyttäytymisestä.